

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในอุดมคติด้านการมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาศูนย์เด็กเล็ก ตำบลคอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ระเบียบวิธีวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ขั้นตอนการดำเนินงาน
4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ระเบียบวิธีวิจัย

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบทดสอบ แบบสอบถามและแบบประเมิน สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยจัดประชุมกลุ่มเป้าหมาย (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์เด็กเล็ก ตำบลคอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของศูนย์เด็กเล็ก ตำบลคอนแก้ว ประกอบด้วย รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว ฝ่ายการศึกษา ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการศึกษา นักวิชาการประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ รวมได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มผู้บริหาร 5 คน ใช้ในการเก็บข้อมูลโดยร่วมการสนทนากลุ่มเป้าหมายและให้สัมภาษณ์เชิงลึกก่อนดำเนินงาน ร่วมปฏิบัติการพัฒนาเครื่องมือและขับเคลื่อนการพัฒนางาน

ร่วมติดตาม ตรวจสอบ ประเมินโครงการและให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการดำเนินโครงการโดยการตอบแบบสอบถาม ให้สัมภาษณ์เชิงลึก

2. ผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์เด็กเล็ก ตำบลคอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คน ใช้ในการเก็บข้อมูลโดยร่วมสนทนากลุ่มเป้าหมาย ให้สัมภาษณ์เชิงลึกและทำแบบทดสอบก่อนดำเนินงาน ร่วมปฏิบัติการพัฒนาเครื่องมือและดำเนินกิจกรรมการพัฒนา ร่วมติดตาม ตรวจสอบ ประเมินโครงการและให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการดำเนินโครงการโดยการตอบแบบสอบถาม

3. ผู้ปกครองเด็ก จำนวน 29 คน จากจำนวน 58 คน สุ่มมาใช้ในการศึกษา โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับฉลาก คิดเป็นร้อยละ 50 ของประชากร

4. ตัวแทนชุมชน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ กลุ่มละ 1 คน โดยพิจารณาจากผู้ที่สามารถให้ความร่วมมือ ให้ข้อมูลและปฏิบัติงานพัฒนาแบบมีส่วนร่วมกับโครงการวิจัยได้ รวมจำนวน 9 คน

5. เครือข่าย ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจงจากผู้บริหารและครูฝ่ายวิชาการ ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานบริหารศูนย์เด็กเล็กบ้านคอนแก้วมาก่อน และสามารถให้ความร่วมมือ ให้ข้อมูลและปฏิบัติงานพัฒนาแบบมีส่วนร่วมกับโครงการวิจัยได้ รวม 2 คน

สรุปประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ตารางที่ 3.1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน(คน)
ผู้บริหาร ประกอบด้วย	
1. รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายการศึกษา	1
2. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	1
3. นักวิชาการศึกษา	1
4. นักวิชาการประชาสัมพันธ์	1
5. เจ้าหน้าที่บรรณารักษ์	1
ผู้ดูแลเด็ก	5
ผู้ปกครองเด็ก	29

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน(คน)
ตัวแทนชุมชนและเครือข่าย ประกอบด้วย	
1. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	1
2. พระสงฆ์	1
3. สมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบล	1
4. สมาชิกกลุ่มสัจจะออมทรัพย์	1
5. สมาชิกสภาพัฒนาสตรี	1
6. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน	1
7. ข้าราชการบำนาญ	1
8. สมาชิกสภาเยาวชน	1
9. ตัวแทนผู้ประกอบการ	1
รวม	50

3. ขั้นตอนการดำเนินงาน

การดำเนินงานแบ่งออกเป็น 3 ระยะ มีวัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินงานแต่ละระยะ ดังนี้

การดำเนินโครงการวิจัย ระยะที่ 1 : ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็ก

การดำเนินโครงการวิจัย ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของศูนย์เด็กเล็ก ดำเนินงานโดยจัดประชุมสนทนากลุ่มเป้าหมายและสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็ก ด้านการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านสถานที่และด้านการบริการ

การดำเนินโครงการวิจัย ระยะที่ 2 : ขั้นการพัฒนาบุคลากรด้านการมีส่วนร่วม

การดำเนินโครงการวิจัย ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการมีส่วนร่วม ดำเนินงานดังนี้

2.1.1 ประชุมกลุ่มเป้าหมาย ระดมความคิด หารูปแบบการพัฒนาในพื้นที่ติดต่อกัน 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในสัปดาห์ที่ 1 และ 2 ของเดือนกุมภาพันธ์ 2551

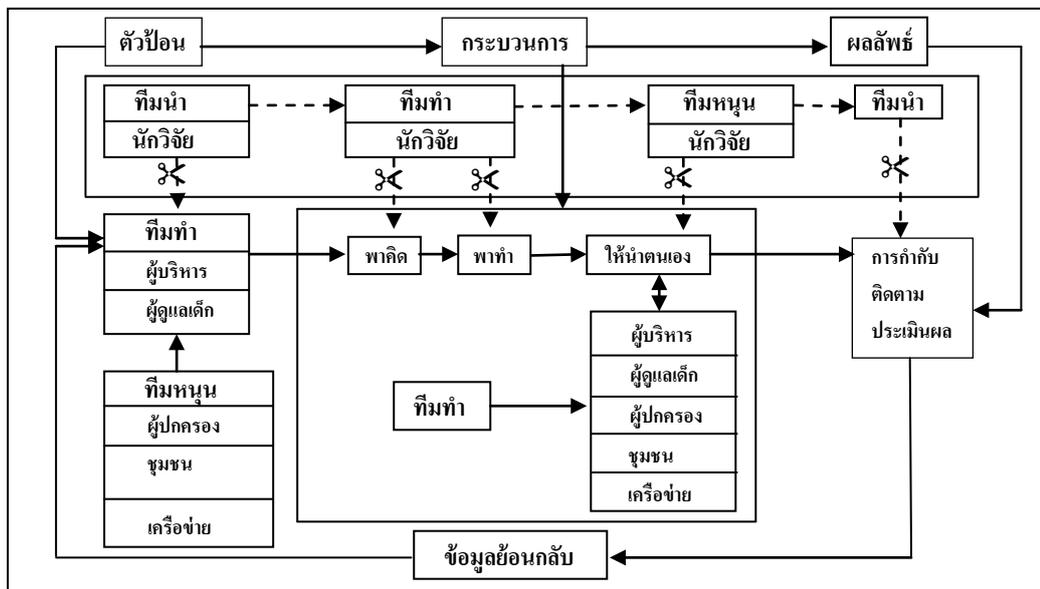
2.1.2 ศึกษาดูงานศูนย์เด็กเล็กดีเด่น ตำบลบ้านคู อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ 1 ครั้ง โดยคณะผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็กและนักวิจัย ร่วมกิจกรรม 18 คน ในสัปดาห์ที่ 3 ของเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 เพื่อปรับพื้นฐานการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วม

2.1.3 กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วม ดำเนินการดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ SWOT ของศูนย์เด็กเล็ก ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค
  - 2) กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านกิจกรรม ด้านการบริหาร และด้านการบริการ
 ด้านกิจการนักเรียนและด้านการบริหาร
  - 3) กำหนดบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง 6 ฝ่าย ได้แก่ นักวิจัย ผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและชุมชน
- 2.2 ขั้นพัฒนาศูนย์เด็กเล็กด้านการมีส่วนร่วม ดำเนินการดังนี้

2.2.1 วิเคราะห์เป้าหมาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมการมีส่วนร่วมของบุคลากร ฝ่ายต่าง ๆ

2.2.2 ออกแบบการบริหารการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมโดยใช้แนวคิดทฤษฎีระบบเปิดของเคาน์เตอร์และโรบบินส์ (Coulter and Robbins, 2007, 68) เป็นฐาน แล้วปรับปรุงให้เหมาะสมแก่การนำมาใช้พัฒนาศูนย์เด็กเล็กแบบมีส่วนร่วม มีกรอบแนวคิดแสดงปัจจัยการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรนำเข้า กระบวนการแปรสภาพ ผลผลิตและข้อมูลย้อนกลับ โดยตั้งชื่อว่า มณีรัตน์โมเดล ดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 รูปแบบการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กในอุดมคติด้านการมีส่วนร่วม “มณีรัตน์โมเดล”

2.2.3 กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะทำงานตามมณิรัตน์โมเดล โดยแยกออกเป็นทีม ดังนี้

2.2.3.1 ทีมนำ ประกอบด้วยนักวิจัย ทำหน้าที่ พาคิดและพาทำ เมื่องานดำเนินไปได้แล้วจึงถอนตัวออกมา กำกับงานอยู่ห่าง ๆ ในลักษณะทีมหนุน เพื่อให้ฝ่ายต่าง ๆ ปฏิบัติการในลักษณะ ให้นำตนเอง วิธีการของทีมนำคือ การประชุมกลุ่มเป้าหมาย การสังเกตและบันทึก การเยี่ยมเยียนและให้แรงเสริม การร่วมปฏิบัติการในพื้นที่และการติดตามประเมินผล

2.2.3.2 ทีมทำ ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานร่วมกัน โดยต่อเนื่องตลอดการวิจัย เครื่องมือของทีมทำ คือ แผนกลยุทธ์และหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนวิธีการพัฒนาของครูคือ การวิจัยในชั้นเรียน

2.2.3.3 ทีมหนุน ประกอบด้วย ผู้ปกครอง ชุมชนและเครือข่าย ทำหน้าที่ สนับสนุนการปฏิบัติงานและให้ความร่วมมือในกิจกรรมการวิจัยกับศูนย์เด็กเล็กและนักวิจัยในการขับเคลื่อนการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือของผู้ปกครองคือ คู่มือผู้ปกครองและเด็ก ส่วนวิธีการทำงานของผู้ปกครอง ชุมชนและเครือข่าย ใช้กระบวนการสนทนากลุ่มเป้าหมาย การร่วมประชุมปฏิบัติการและการร่วมกิจกรรมการวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัย ระยะที่ 3 : การดำเนินงานพัฒนาศูนย์เด็กเล็กด้านการมีส่วนร่วม

การดำเนินโครงการวิจัย ระยะที่ 3 เพื่อดำเนินงานพัฒนาศูนย์เด็กเล็กด้านการมีส่วนร่วม ดำเนินการดังนี้

3.1 การประชุมกลุ่มเป้าหมายสม่ำเสมอทุกสัปดาห์หลังเลิกเรียน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อ กำกับ ติดตามความก้าวหน้าของการพัฒนางานกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ เป็นเวลาตลอดช่วงของการทำวิจัย นาน 4 เดือน เพื่อกระตุ้นการขับเคลื่อนงานของบุคลากรทุกทีมและให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติงาน

3.2 การเยี่ยมเยียน สังเกต ให้ข้อมูลย้อนกลับและร่วมปฏิบัติการในพื้นที่

3.3 การทดสอบความรู้ ความเข้าใจของผู้ดูแลเด็ก ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครอง สนทนากลุ่มเป้าหมาย สัมภาษณ์เชิงลึกและใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินผลการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กกับกลุ่มเป้าหมาย

3.4 ประชุมปฏิบัติการวิเคราะห์ ประเมินและสรุปผลการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กด้านการมีส่วนร่วม

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้ทั้งวิธีการและเครื่องมือ เพื่อให้ได้ ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 ขึ้นศึกษาข้อมูลพื้นฐานการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กตำบลคอนแก้ว สร้างและจัดเตรียมเครื่องมือ 4 ชุด โดยมีวัตถุประสงค์และรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดประเด็นสนทนากลุ่มเป้าหมาย (Focus Group Discussion) ใช้ในการสนทนากับผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก ตัวแทนผู้ปกครองและตัวแทนชุมชน ก่อนและหลังการดำเนินงาน เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กและกระบวนการในการปฏิบัติงาน ครอบคลุมจุดแข็ง สภาพการมีส่วนร่วม การจัดระบบงานพัฒนา ผลการพัฒนาและสภาพปัญหา ตลอดจนความคิดเห็นต่อการวิจัย ก่อนเริ่มโครงการวิจัย เพื่อนำข้อมูลฐานรากมากำหนดรูปแบบการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม และใช้การสนทนาหลังดำเนินการ เพื่อทราบสภาพการพัฒนาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยสร้างประเด็นสนทนาและนำไปประชุมพิจารณาร่วมกันกับคณาจารย์สาขาการศึกษาปฐมวัย ในฐานะผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาความตรงตามเนื้อหา (ภาคผนวก ก) แล้วนำมาใช้สนทนากลุ่มเป้าหมาย

2. ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็ก ก่อนและหลังการดำเนินงาน เกี่ยวข้องกับสภาพบริหาร ระดับของการพัฒนา ปัญหาและอุปสรรค ผู้วิจัยสร้างประเด็นสัมภาษณ์และนำไปประชุมพิจารณาปรึกษาร่วมกันกับคณาจารย์สาขาการศึกษาปฐมวัยในฐานะผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาความตรงตามเนื้อหา (ภาคผนวก ข) แล้วนำไปใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

3. แบบทดสอบ

แบบทดสอบวัดความรู้พื้นฐานของผู้ดูแลเด็กก่อนและหลังการดำเนินโครงการที่ผู้วิจัยในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยสร้างขึ้นเป็นข้อสอบชนิดเลือกตอบ ข้อละ 5 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ (ภาคผนวก ค) มีคำถามเพื่อใช้วัดความรู้ ความเข้าใจ 8 ข้อ วัดเจตคติ 4 ข้อ และวัดทักษะ 8 ข้อ

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองหลังการดำเนินโครงการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ผู้วิจัยสร้างขึ้นและนำไปหาความตรงตามเนื้อหาโดยพิจารณาปรึกษาร่วมกันกับคณาจารย์สาขาการศึกษาปฐมวัยในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ใช้สอบถามหลังการดำเนินโครงการ เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้ปกครอง แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป 4 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เป็นคำถามที่เกี่ยวกับประเด็นความพึงพอใจ 15 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นคำถาม ปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะทั่วไป (ภาคผนวก ง)

ระยะที่ 2 การพัฒนาบุคลากรด้านการมีส่วนร่วม

การดำเนินงานระยะที่ 2 ได้พัฒนาเครื่องมือตามวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้ววางแผน ดำเนินการดังนี้

1.1. ทำการวิเคราะห์ SWOT โดยการสนทนากลุ่มเป้าหมาย เพื่อหาจุดแข็ง และจุดพัฒนา

1.2 กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา 4 ด้าน เป้าหมายและบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

1.3 กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง 6 กลุ่ม ได้แก่ นักวิจัย ผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง ชุมชนและเครือข่าย

2. ขั้วการดำเนินงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากร

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับศูนย์เด็กเล็กแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการโดยนักวิจัยและหาประสิทธิภาพโดยคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่โดยประชุมวิพากษ์เพื่อยืนยันความตรงตามเนื้อหา ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม

2.1.1 แบบสอบถามเพื่อประเมินการดำเนินงานของนักวิจัยหลังการทดลอง โดยผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็กและนักวิจัยหลัก แบ่งออกเป็น 3 ตอน (ภาคผนวก จ)

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ(checklist) และการเติมข้อความเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบ จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามความคิดเห็นต่อการดำเนินการของนักวิจัย ระยะที่ 1 และระยะที่ 2

ตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด ถามปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการวิจัย ในแต่ละขั้นตอน จำนวน 2 ข้อ

2.1.2 แบบสอบถามเพื่อประเมินผู้บริหารศูนย์เด็กเล็ก โดยครูผู้ปกครอง/ชุมชน และตนเอง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของผู้บริหารในการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม จำนวน 10 ข้อ (ภาคผนวก ฉ)

2.1.3 แบบสอบถามเพื่อประเมินผู้ดูแลเด็ก โดยผู้บริหาร ผู้ปกครอง/ชุมชน และตนเอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับศักยภาพของผู้ดูแลเด็ก ในการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม จำนวน 12 ข้อ (ภาคผนวก ช)

2.1.4 แบบสอบถามเพื่อประเมินผู้ปกครองและชุมชน โดยครู ผู้บริหาร และตนเอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับศักยภาพของ ผู้ปกครองและชุมชน ในการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม จำนวน 7 ข้อ (ภาคผนวก ข)

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้เกณฑ์ดังนี้

ช่วงคะแนน	ระดับความคิดเห็น
4.50 – 5.00	ปฏิบัติ / ฟังพอใจ มากที่สุด
3.50 – 4.49	ปฏิบัติ / ฟังพอใจ มาก
2.50 – 3.49	ปฏิบัติ / ฟังพอใจ ปานกลาง
1.50 – 2.49	ปฏิบัติ / ฟังพอใจ น้อย
0.00 – 1.49	ปฏิบัติ / ฟังพอใจ น้อยที่สุด

ระยะที่ 3 การดำเนินงานพัฒนาศูนย์เด็กเล็กด้านการมีส่วนร่วม

การดำเนินงานระยะที่ 3 ได้พัฒนาเครื่องมือและกระบวนการในการ ดำเนินงาน ประกอบด้วย เครื่องมือของทีมนำ ทีมทำและทีมหนุน มีกระบวนการและวิธีการดังนี้

3.1 เครื่องมือของทีมนำ

นักวิจัยเป็นทีมนำได้พัฒนารูปแบบการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กใน อุดมคติ “มนิรัตน์โมเดล” ประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ประการคือ Inputs Process Outputs และ Feedback โดยทีมนำมีบทบาทหน้าที่ 2 ประการ ได้แก่ ร่วมคิดและร่วมทำ

3.2 เครื่องมือของทีมทำ

ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กเป็นทีมทำ พัฒนาเครื่องมือแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

3.2.1 พัฒนาแผนกลยุทธ์ โดยการประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระหว่างผู้บริหารและผู้ดูแลเด็ก และหาประสิทธิภาพโดยคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ปฐมวัย 5 คน เพื่อยืนยันความตรงตามเนื้อหา

3.2.2 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการประชุมปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วม ระหว่างผู้บริหารและผู้ดูแลเด็ก โดยคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย 5 คน เพื่อยืนยันความตรงตามเนื้อหา

3.2.3 พัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ โดยการมีส่วนร่วมระหว่าง ผู้ดูแลเด็กและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และหาประสิทธิภาพโดยคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้าน การศึกษาปฐมวัย 5 คน เพื่อยืนยันความตรงตามเนื้อหา

3.3 เครื่องมือของทีมหนุน

ทีมหนุน ประกอบด้วย ผู้ปกครอง ชุมชนและเครือข่าย

3.3.1 เครื่องมือของผู้ปกครองได้แก่ คู่มือผู้ปกครองและเด็ก พัฒนา โดยการประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหารและผู้ดูแลเด็ก และ หาประสิทธิภาพ โดยคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย 5 คน เพื่อยืนยันความตรงตามเนื้อหา

3.3.2 กระบวนการที่เป็นเครื่องมือกำกับการมีส่วนร่วมของชุมชน และเครือข่าย ได้แก่ การสนทนากลุ่ม การสังเกตและบันทึกภาคสนาม

3.4 เครื่องมือประเมินผลการพัฒนา มีดังนี้

3.4.1 แบบประเมินพัฒนาการเด็ก พัฒนาโดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ใช้บันทึกผลการประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กรายบุคคลหลัง ดำเนินโครงการ โดยดูแลเด็กตามกำหนดระยะเวลา ซึ่งเป็นงานปกติ เพื่อทราบระดับพัฒนาการ เด็กแต่ละระยะ

3.4.2 จัดประชุมกลุ่มเป้าหมาย เพื่อติดตาม ตรวจสอบประเมินการ พัฒนาแบบมีส่วนร่วม

3.4.3 การเยี่ยมเยียน สังเกตและประชุมปฏิบัติการติดตามผลการ พัฒนาแบบมีส่วนร่วม

3.4.4 แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้องต่อผลการพัฒนาการ ดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กด้านการมีส่วนร่วม (ภาคผนวก ฉ)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในทุกขั้นตอน โดยการนัดหมายกับองค์การบริหาร ส่วนตำบล และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลดอนแก้ว และบุคคลเกี่ยวข้อง 6 กลุ่ม เพื่อเก็บข้อมูลการ วิจัยตามแผนปฏิบัติการ ทั้งโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มเป้าหมาย การสอบถาม การ สังเกตและการประเมินโดยการทดสอบ การประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและการบันทึก ภาคสนาม (field note) เพื่อให้ได้ข้อค้นพบ ของการวิจัยจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามแผนปฏิบัติ การวิจัยที่กำหนดไว้ดังนี้

ตารางที่ 3.2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานการดำเนินงาน

กิจกรรม	ช่วงเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีการและเครื่องมือ
ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของ ศูนย์เด็กเล็ก 3 ด้าน 1. ด้านวัฒนธรรมการ ทำงานขององค์กร	ธันวาคม 2550	- กลุ่มเป้าหมายเข้าใจ ในโครงการวิจัย - ทราบข้อมูลพื้นฐาน เชิงนโยบาย - ทราบข้อมูลพื้นฐาน เชิงประจักษ์	1. จัดประชุมกลุ่มเป้าหมาย ทำความเข้าใจ - ต้นเรื่องโครงการ - การ SWOT 2. ศึกษาร่องรอยเอกสาร พื้นฐานศูนย์เด็กเล็ก - แบบบันทึกภาคสนาม
2. ด้านพื้นฐานของ บุคลากรปฏิบัติงาน	ธันวาคม 2550	ข้อมูลเชิงลึกของศูนย์ เด็กเล็ก	3. สัมภาษณ์เชิงลึกและ สนทนากลุ่ม - แบบสัมภาษณ์
3. แนวทางการมี ส่วนร่วมการ ดำเนินงาน	มกราคม 2551	ผลการศึกษาสภาพ พื้นฐานศูนย์เด็กเล็ก	4. สรุปผลการศึกษาสภาพ พื้นฐาน
	มกราคม 2551	ร่างรายงานผล การศึกษาสภาพ พื้นฐานศูนย์เด็กเล็ก	5. จัดทำร่างรายงานผล การศึกษา
	มกราคม 2551	ผลการวิพากษ์ รายงานการศึกษา สภาพพื้นฐาน ศูนย์เด็กเล็ก	6. ประชุมสัมมนาวิพากษ์ ผลการศึกษา - แบบประเมิน

ตารางที่ 3.3 การพัฒนาบุคลากรด้านการมีส่วนร่วม

กิจกรรม	ช่วงเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีการและเครื่องมือ
1. กำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านการมีส่วนร่วม	กุมภาพันธ์ 2551	1. ความตระหนักในจุดแข็งและจุดอ่อน 2. เป้าหมายการพัฒนา	1. จัดประชุมกลุ่มเป้าหมายสร้างความตระหนัก
	กุมภาพันธ์ 2551	1. แนวทางประยุกต์ใช้ความรู้	2. ศึกษางานศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนา
	มีนาคม 2551	1. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนา 2. การกำหนดบทบาทหน้าที่ 3. การกำหนดวิธีการติดตาม ประเมินผล 4. แผนปฏิบัติการ	3. ประชุมปฏิบัติการ SWOT 4. ประชุมปฏิบัติการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาและแผนปฏิบัติการ 5. ประชุมปฏิบัติการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการพัฒนา
	เมษายน 2551	1. คู่มือปฏิบัติงาน 2. เครื่องมือติดตามประเมินผล	6. พัฒนาคู่มือปฏิบัติงาน - แผนกลยุทธ์ - หลักสูตรสถานศึกษา - คู่มือผู้ปกครองและเด็ก 7. พัฒนาเครื่องมือกำกับติดตามประเมินผล - มณีรัตน์โมเดล - แบบสอบถาม - ประเด็นสนทนา กลุ่มเป้าหมาย - ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

กิจกรรม	ช่วงเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีการและเครื่องมือ
2. ทดสอบและประเมิน ก่อนทดลองใช้ระบบ	พฤษภาคม 2551	ความเข้าใจของ ผู้ปฏิบัติงาน 1. ความรู้ความเข้าใจ ของบุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน 2. ผลการประเมิน บริบทก่อนการ ทดลอง	1. จัดประชุมชี้แจง กลุ่มเป้าหมาย 2. ทดสอบและประเมิน ก่อนทดลองใช้ระบบ - แบบทดสอบ/ ประเมิน

ตารางที่ 3.4 การดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กด้านการมีส่วนร่วม

กิจกรรม	ช่วงเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีการและเครื่องมือ
1. ดำเนินการพัฒนา ศูนย์เด็กเล็กด้านการ มีส่วนร่วม	มิถุนายน - สิงหาคม 2551	- สภาพการมีส่วน ร่วมในกิจกรรม / โครงการ	1. ดำเนินการพัฒนาศูนย์ เด็กเล็กตามแผนกลยุทธ์ 2. กำกับการพัฒนาโดยใช้ “มณีรัตน์โมเดล”
	มิถุนายน - กันยายน 2551	- แนวทางในการ แก้ไขปัญหา อุปสรรค ระหว่าง ดำเนินงาน	2. ประชุมกลุ่มสม่ำเสมอ ทุกสัปดาห์เว้นสัปดาห์ 3. นิเทศเยี่ยมเยียนทุก สัปดาห์

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

กิจกรรม	ช่วงเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีการและเครื่องมือ
2. กำกับ ติดตามและ ประเมินผลการ ดำเนินงาน	กรกฎาคม-กันยายน 2551	1. ผลการประเมิน 2. ข้อมูลย้อนกลับ	1. ผู้เกี่ยวข้อง 6 ฝ่าย ประเมิน ผลการดำเนินงานของกัน และกัน 2. สรุปและเสนอผลการ ประเมินระหว่าง การ ดำเนินงานเพื่อเร่งรัด ระดับปฏิบัติโดยเปิดเผย 3. ป้อนข้อมูลย้อนกลับของ ผู้เกี่ยวข้อง 6 ฝ่าย
3. สรุปผลการทดลอง	กันยายน 2551	ผลการวิเคราะห์ ข้อมูล	1. วิเคราะห์ข้อมูล -โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล
	กันยายน 2551	ผลการวิจัย	2. สรุปผลการวิจัยและ วิพากษ์ผล
	พฤศจิกายน 2551	รายงานวิจัยฉบับ สมบูรณ์	3. จัดทำรายงานวิจัยฉบับ สมบูรณ์เผยแพร่

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการดำเนินงาน ของศูนย์เด็กเล็ก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประชุมกลุ่มเป้าหมาย สัมภาษณ์เชิงลึกเป็นข้อมูลเชิง คุณภาพ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในรูปแบบ ตารางประกอบความเรียง โดยอ้างอิงประโยชน์จากการสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่มเป้าหมายตาม ประเด็นศึกษา

ข้อมูลจากการทดสอบความรู้พื้นฐานครูผู้ดูแลเด็กก่อนและหลังดำเนินโครงการ นำมา วิเคราะห์โดยตรวจให้คะแนน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังดำเนิน โครงการ พร้อมคะแนนการพัฒนา

ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) แล้วนำเสนอในรูปตาราง พร้อมแปลความหมาย

2. ข้อมูลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาผลการพัฒนาบุคลากรด้านการมีส่วนร่วม เป็นข้อมูลจากการประชุมระดมความคิด สังเคราะห์องค์ความรู้จากการศึกษาดูงานและประชุมปฏิบัติการ วิเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) แล้วนำเสนอในรูปแผนภาพตารางแจกแจงประเด็นหลายมิติประกอบคำบรรยาย และเป็นความเรียง

ข้อมูลจากการประเมินการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง 6 ฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษาและนักวิจัย จากการใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินบุคลากร นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ก่อนและหลังการดำเนินงาน และแปลความหมาย แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3. ข้อมูลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานพัฒนาศูนย์เด็กเล็กด้านการมีส่วนร่วม วิเคราะห์จากการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง 6 ฝ่าย แล้วนำมาเขียนเป็นภาพกราฟิกระบบความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของบุคคลและพฤติกรรมกรรมการพัฒนาตามแนวคิดการบริหารเชิงระบบ แล้วตั้งชื่อว่า “มณีรัตน์โมเดล” เพื่อเป็นรูปแบบการพัฒนากำหนดงาน

ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม แบบทดสอบ นำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) แล้วผลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่มเป้าหมายและสัมภาษณ์ระดับลึก นำมาวิเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในรูปความเรียง โดยอ้างอิงประโยชน์จากการสนทนาหรือสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายตามประเด็นศึกษา

สูตรการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สูตรค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ที่คำนวณจากกลุ่มตัวอย่าง

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$$

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยที่คำนวณจากกลุ่มตัวอย่าง

$\sum f$ = ความถี่สะสมของข้อมูล

X = ค่าของข้อมูลแต่ละตัว

n = จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

(บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2549, 106)

2. สูตรหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากกลุ่มตัวอย่าง

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum f(x - \bar{x})^2}{N}}$$

S.D. = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

f = ความถี่ของข้อมูลแต่ละชั้น

x = ค่าของข้อมูลแต่ละตัวหรือค่าของจุดกลางชั้นแต่ละชั้น

$\bar{x}$ = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

(บุญธรรม กิจปริคาปริสุทธิ, 2549, 107)